

Oponentní posudek na diplomovou práci

Libora Macáka

Výchovné metody používané v salesiánských střediscích mládeže v České republice

Formální úroveň práce

Práce splňuje požadavky na diplomovou práci. Poznámkový aparát je bezvadný, literatury je přiměřené množství. Práce je přehledná, logicky uspořádaná. Je velmi vhodně doplněna tabulkami kategorií

Jazyková stránka práce

Vyjadřování autora je srozumitelné, výstižné. Užití výrazové prostředky jsou přiměřené.

Obsahová stránka práce

Autor se v práci zabývá dvěma základními otázkami:

1. *jaké metody jsou, vedle preventivního systému, v SaSM používány*
2. *zda jsou tyto metody používány plánovitě, čili nakolik je používání výchovných metod v SaSM salesiány reflektováno.*

Práce je rozvržena do pěti částí:

V první části (kapitola 1.) se autor zabývá **terminologií**: definuje základní pojmy týkající se pedagogického systému výchovy ve volném čase. Ta při své realizaci získává podobu určitého procesu, který je nesen určitými prvky (výchova a její nositelé; cíl a obsah výchovy; podmínky, prostředky a principy; metody a organizační formy výchovy).

Autor vidí **metodu**, jako centrální prvek tohoto procesu ovšem také ve vztahu k jeho ostatním prvkům: nositel, cíl, organizační formy, obsahy principy, podmínky a prostředky. Metody se k těmto prvkům vztahují, jak autor správně uvedl výše. Uvedené prvky tvoří s metodami jeden vnitřně logický celek. Uvedené prvky jsou proto pro volbu metod určující.

Tento obecný pohled zasazuje autor do **reality salesiánské výchovné praxe**, která se rozvinula od devadesátých let na mnoha místech ČR. Autor vysvětluje, kdo jsou salesiáni a čím se zabývají; popisuje jejich výchovný styl a cíl výchovy; zaměřuje se na střediska mládeže, jako jednu z forem činnosti salesiánů; představuje několika výchovných metod, jejichž použití v se SaSM předpokládá. Činnost středisek je sledována z pohledu pedagogiky volného času. Práce ponechává stranou křesťanský základ a pastorační charakter salesiánské činnosti.

Zaměřuje se na **výchovné metody** – jako způsoby naplňování výchovného cíle. V této souvislosti hovoří autor o metodě kulturní animace a otevřené práci s mládeží. Autor zde projevuje velmi dobrý přehled a znalosti.

V druhé části (kapitola 2.) popisuje autor **metodiku vlastního výzkumu**: vymezuje předmět – výchovné metody a zdůvodňuje metodiku; popisuje jednotlivé kroky výzkumu. **Metodou výzkumu** užitou v práci byl kvalitativní pedagogický výzkum v podobě obsahové analýzy projektových dokumentů osmi vybraných středisek. Výzkum byl proveden pomocí počítačového programu v souladu s postupem navrženým pro analýzu textů získaných metodou rozhovoru.

Autor uvádí **nové kategorie**, které se v analýze objevují. Autor dochází k **základnímu objevu**, že zatímco jiné kategorie jako: cíle, principy a podmínky jsou dostatečně nasycené, tak **kategorie metod je nasycena**, co do počtu segmentů, jen polovičně. To znamená, že metody jsou v dokumentech středisek, ve výchovně pastoračních plánech, jen velmi řídky vysloveně přímo zmiňovány. Proč tomu tak asi je, když mají metody tak centrální důležitost, hledá autor v následujících kapitolách.

Kapitola 3. a hlavně 4. a 5. jsou syntézou výsledků textové analýzy, doplněnou **informacemi ze studia dalších dokumentů**. Autor vychází ze základního pohledu na systém salesiánské výchovy,

který je dán tradicí, pedagogickou zkušeností Jana Boska. Ukazuje se však, že tento tradiční pohled je třeba rozkrýt, abychom objevili v hlubších vrstvách, nové aspekty, které v salesiánském stylu výchovy již od začátku existují a fungují a dnes se stávají aktuálními. Doposud však nebyly doposud přímo, explicitně pojmenovány. Autor se opírá o výzkumné práce M. Svobody, který tyto nové aspekty uvádí. Autor práce je nachází v kategorii metod.

V metodách pak autor analyzuje další, vnitřní prvky, které jsou nosné a funkční: **preventivní systém, výchovné prostředí a výchovný vztah.**

Dále hovoří o principech preventivního systému, kterými, na základě obsahové analýzy dokumentů středisek, jsou: asistence, osobní přístup, prevence, participace a spolupráce s dalšími výchovnými subjekty. Opět jsou to skutečnosti, které reálně fungují v salesiánské výchovné praxi. Avšak zde už se objevuje například prvek participace, o kterém tradiční pojednání o salesiánském výchovném stylu nehovoří, ale v salesiánské výchově fungoval od začátku a Jan Bosko s ním pracoval.

Autor pak nachází souvislosti s novými pojetími volnočasové pedagogiky, kterými jsou metoda **animace**, ve které se také hovoří o participaci, a dále **otevřená práce s mládeží**, jejíž prvky se také nacházejí dokumentech zkoumaných salesiánských středisek. Autor pak hlouběji rozvádí jak tyto metody mají oprávněné místo v salesiánské výchově.

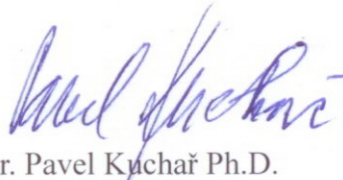
Autor na závěr práce připomíná, že podstatným výsledkem bylo zjištění, že výchovným metodám je v dokumentech středisek věnována mnohem menší pozornost. Dochází k závěru, že v českém salesiánském prostředí je problematika metod málo teoreticky reflektována a může v budoucnu přinést možná rizika, nad kterými se hypoteticky zamýšlí.

Práce má vynikající úroveň svým zpracováním a volbou tématu. Domnívám se, že tato práce je svým pojetím, přístupem a zpracováním nadprůměrná. Do hloubky reflektuje realitu, která není pro salesiány lichotivá.

Jako salesián ji považuji o to závažnější a zároveň inspirující.

Práci doporučuji k obhajobě.
Hodnocení navrhuje výborně.

V Českých Budějovicích, dne 18.8.2009.

Mgr. Pavel Kuchař Ph.D.